

Zapisnik sa prve fokus grupe projekta
“Zagovaranje Ekološkog indeksa u planiranju Beograda”

Datum: Utorak, 21.12.2021. godine, 11:00-13:00

Mesto: Online razgovor, ZOOM platforma

Prisutni: Danica Laćarac (Nacionalna asocijacija zelenih krovova), Kosta Bolbodjevski (ZinCo), Slavica Čepić (Šumarski fakultet), Ksenija Lalović (Arhitektonski fakultet), Nataša Čuković-Ignjatović (Arhitektonski fakultet), Ana Šabanovović (Arhitektonski fakultet), Ranko Božović (EnPlus), Ana Simić (CEUS), Ana Mitić-Radulović (CEUS), Marija Pilčević (CEUS).

- Ana Simić (CEUS) je kroz kratku prezentaciju objasnila šta je Ekološki indeks i kroz primere Londona i Berlina objasnila kako se računa. Osvrnula se i na trenutno stanje u planiranju zelenih površina pozivajući se na PGR, kao i na Nacrt izmena i dopuna PGR-a sa javnog uvida. Skrenula je pažnju i na rezultate anketa koji su pokazali zainteresovanost građana za temu ekološkog indeksa.
- Ana Mitić-Radulović (CEUS) se obratila učesnicima sa objašnjenjem da postojeći “zeleni” urbanistički parametri koji se trenutno koriste u Beogradu (samo procenat zelenila u direktnom kontaktu sa tlom, i taj procenat je mali (najčešće 10%), a ni on se ne primenjuje adekvatno) ni blizu ne obezbeđuju ekološke funkcije koje su Beogradu potrebne, i postavila je pitanje o tehničkim kapacitetima i mogućnostima za sprovođenje ovakve urbanističke mere u Beogradu.
- Kosta Bolbodjevski (ZinCo) objasnio je **dobrobiti primene zelenih krovova na zdravlje dece i odraslih i termalni komfor**, navodeći primer grada Štutgarta i politiku koju su sprovodili kako bi došli do što većeg broja ozelenjenih krovova. Skrenuo je pažnju na problem definisanja standarda zelenog krova u našoj praksi, pa samim tim i stanje na terenu gde se zelenim krovovima nazivaju i prostori koji to nisu, i potrebnu saradnju sa Privrednom komorom Srbije (PKS). U finansijskom pogledu navodi da je zeleni krov trošak koji kod investitora dolazi na kraju pa se čak i dobra rešenja redukuju ili u potpunosti odbacuju usled nedostatka finansija pri završetku realizacije investicije. Zaključuje da svi znaju dobrobiti primene, ali **usled mišljenja da je izvođenje skupo odustaju od iste**.
- Slavica Čepić (Šumarski fakultet) potvrdila je poražavajuću sliku sa terena i potvrdila da se propisan procenat zelenih površina na parceli i stvarno izvedeno stanje neretko ne podudaraju, a da se najčešće zelenilo izvodi samo kao travnata površina, i otvorila je pitanje motivisanja (ili obavezivanja) investitora da uloži u različite tipove vegetacije na parceli, kako bi se obezbedile različite ekološke funkcije. Smatra da bi Ekološki indeks, ukoliko je dovoljno detaljan i dobro promišljen, mogao da uključi biofizičke karakteristike zelenila kako bismo dobili raznovrsnost u primeni. Posmatrajući i kontekste koji postoje **u različitim delovima grada, predlaže i razlike u težinskom faktoru** različitih parametara. Veruje da je Ekološki faktor dobro i pozitivno rešenje ukoliko je dovoljno detaljno formirano i promišljeno, jednostavan instrument za kompleksno planiranje zelenih površina.
- Danica Laćarac (Nacionalna asocijacija zelenih krovova) skrenula je pažnju na **komunalnu taksu** u Novom Sadu, koja se propisuje za korisne površine koja **direktno utiče na primenu rešenja zelenog krova** jer se obračunava i za njegovu kompletnu površinu, čime zeleni krov postaje skuplji za investitore. Predložila je ukidanje primene takse na površine zelenog krova. Veruje da Ekološki indeks nije samo instrument kojim se investitori navode na primenu zelenila nego i **podrška**

projektantima da uspostave bolju komunikaciju sa drugim profesijama (urbanistima, arhitektama i pejzažnim arhitektama). Slaže se da je bitno uzeti u obzir i kontekst i formirati faktore za lokalnu sredinu, a ne prema analizi primera iz inostranstva. Spomenula je prednosti bio-solarnih krovova i plavo-zelenih krovova. Objasnila je da bi uvođene Ekološkog indeksa imalo slične efekte kao i standardizacija, jer bi se postavila jasna pravila.

- Ranko Božović (EnPlus) je naveo da nisu sve zelene površine na krovovima zeleni krovovi, već da se sada koriti termin **multifunkcionalne zelene bašte** za površine koje ljudi intenzivno koriste u svakodnevnim aktivnostima.
- Kosta Bolbodjevski objasnio je sa tehničkog aspekta da korišćenje zelenog krova zavisi od samog projektantskog rešenja, pa se tako može primeniti rešenje i **sa stabilima** neverovatne visine ili pak rešenje za formiranje **urbane farme** čime dobijamo površine koje **podstiču socijalizaciju**.
- Ranko Božović je kroz primer o uvođenju novog Koeficienta prolaska toplote kroz zidove radi postizanja energetske efikasnosti zgrada naveo očekivanu **negativnu reakciju nadležnih na novine koje se predlažu, čije se mišljenje može promeniti samo prilaganjem jasne finansijske analize i detaljne argumentacije**. Sa druge strane navodi da se **investitorima moraju jasno izložiti benefiti** koje će imati od primene određenog rešenja, prvenstveno kroz porast potražnje na tržištu i veću jediničnu cenu pri prodaji nekretnina.
- Kosta Bolbodjevski se složio da **domaći investitori još uvek nisu svesni prednosti primene ozelenjenih površina (ekoloških, ekonomskih i socijalnih koristi)**, dok je u svetu to svima poznato i ne dovodi se u pitanje. Skreće pažnju da se kod nas i propisi moraju menjati jer su mnogi nelogični, poput onog koji je promenjen pre par godina, a odnosi se na dubinu supstrata koji se mora naći na krovu objekta. Dodaje da ne treba zaboraviti i **efekat na solarne panele** koji imaju daleko veći učinak kada se postave na ozelenjene površine što se investitorima može navoditi kao benefit pored benefita **upravljanja atmosferskim vodama i izolacije od buke** za koje već mnogi znaju.
- Ranko Božović govori da **benefite primene zna samo mali broj stručne javnosti i da znanja treba preneti i na druge**.
- Ana Mitić-Radulović je predložila izradu publikacije sa analizom ključnih prirodno-inspirisanih rešenja, ali u kontekstu naše sredine i da tako prikažemo sve koristi, kao i dostupnost na tržištu, osnovne cene, ali i lokalne primere.
- Slavica Čepić je naglasila da koristi od ovakve mere mogu biti višestruke: **regulisanje kišnice, unapređenje biodiverziteta, estetske i društvene koristi...** i postavila pitanje **kako i ko definiše težinske faktore**, uz obrazloženje da su faktori jako bitni, pa je potrebno da se pažljivo o njima diskutuje i odlučuje. Navodi da u zavisnosti od dubine supstrata ne možemo saditi iste biljne vrste pa samim tim smatra da ne treba ni da imaju isti težinski factor npr. intenzivan i ekstenzivan zeleni krov.
- Ksenija Lalović (Arhitektonski fakultet UB) navodi da joj princip akcije korak-po-korak deluje kao pogodan za prezentaciju i uvođenje primene kod nas, jer ostavlja prostora za doradu u narednim koracima. Veruje da **bi investitori lakše prihvatili ovakvu novinu nego javna administracija**, jer administracija ima ulogu kontrole za šta je potreban kapacitet i veština. Ovakav instrument treba pratiti i kroz širu sliku (npr. GIS mapiranje, monitoring) kako bi se mogli utvrditi benefiti koji su se dogodili ili nisu u sredini nakon primene, čime bi se onda predviđali dalji koraci planiranja.
- Sastanak je završen u odličnom raspoloženju i sa željom učesnika da se uspostavi dodatna komunikacija, ali i da se sprovede dodatne, komplementarne aktivnosti.